

LIBERETA'

FURLANIJA - JULIJSKA KRAJINA

Dodatek k časopisu Sindikata Italijanskih Upokoencev Spi-Cgil Fjk v slovenščini

<http://spi.cgilfvg.it>

Edizione on line in lingua slovena di Liberetà Fvg Anno 19 - Numero 1 - Aprile 2014 - Reg. Tribunale di Trieste N. 934 del 21/5/96 - Direttore responsabile Antonello Rodio

Aktivno staranje, izziv za vse

Čez trideset let bo vsak tretji prebivalec dežele FJK starejši od 65 let. Tisti, ki bodo presegli 90 let starosti, pa ne bodo več nobena izjema. Kako naj se spremenita naš welfare in naš socialni, gospodarski in kulturni model

Na 2. strani

Vlada? Naj naredi že kaj levičarskega

di Ezio Medeot *

Lahko bi se navezali na deželni kongres Spi, ki se je pravkar zaključil, ali pa na državnega, ki se mora šele zgoditi. Lahko bi začeli pri res številnih negativnih novicah, ki se vsakodnevno pojavljajo v življenju italijanskih državljanov in upokoencev, in ki se žal kaj prida niso spremenile od nastopa Renzijeve vlade, kljub temu, da bi seveda rajši zapisali obratno.

Naposled smo se odločili, da bomo začeli raje s pozitivnim sporočilom, se pravi, da bomo prvo letošnjo številko časnika Liberetà, posvetili velikemu izzivu aktivnega staranja. Pri tem se nismo omejili le na demografske podatke oz. na predlog, ki smo ga ravno na to temo vložili v deželni svet. Odločili smo se, da bomo besedo prepustili ljudem: izbrali smo nekaj naših članov, ki so z gledni glede aktivnega staranja, zlasti zaradi vneme, ki jo vlagajo na področju prostovoljstva, društvenega delovanja, družine, kulture in delovanja v prostem času. Po našem mnenju gre res za zgledne osebe, ki bi lahko spodbudile tudi vse ostale – nas same pa tudi inštitucije in politiko, od katerih zahtevamo konkretne ukrepe za udejstvovanje in aktivno življenje naših starejših.

Vendar ponujanje pozitivnih sporočil še zdaleč ne zadošča, zlasti po šestletni krizi, ki je izbrisala na tisoče delovnih mest – od leta 2008 smo jih v deželi izgubili že 22 tisoč – in hkrati stalno slabša pogoje naših starejših. Upokoenci, ki so v zadnjih desetih letih izgubili 30 odstotkov svoje kupne moči, so pričakovali spremembo trenda. Resnica pa je kljub nastopu Renzijeve vlade žal povsem različna: starejši sploh ne bodo koristili zmanjšanja davčnega bremena, slišati je bilo celo novice o novih oblikah davkov na pokojninah zaradi pomanjkanja indeksacije pokojnin oz. nekakšnih prispevkov za solidarnost. Naj bo jasno: Spi Cgil se ne umika, pravzaprav bo še naprej podpiral vsakršen poseg, ki bo namenjen zmanjšanju privilegijev in bo usmerjen v pomoč ljudem v stiski. Upokoenci so naveličani, da jih vključujejo med privilegirance: naj se že enkrat lotijo bogatašev, utajevalcev in neproduktivnih javnih stroškov. Naj bo že enkrat konec teptanja oseb, ki ne prejema niti tisoč evrov mesečno. Privilegiranci so drugi in levičarsko usmerjena vlada bi se tega lahko tudi zavedala.

(*) generalni tajnik Spi Cgil za FJK

PO 10 LETIH SE PRAZNIK DELA VRAČA V NAŠO DEŽELO

Pordenon bo prestolnica prvomajskega slavlja

DEŽELNI KONGRES: MEDEOT POTRJEN ZA TAJNIKA

Spi FJK, ofenziva na welfare in davke

Na 3. strani

Prvi maj bo zaživel v Pordenonu. Kakor so napovedali generalni tajniki Cgil-Cisl-Uil, se veliko vsedrjavno prvomajsko slavlje po desetih letih že drugič vrača v našo deželo. V Gorici je bilo to leta 2004, letos pa bo potekalo v Pordenonu in sindikat Cgil se pripravlja na primerno obeležje dogodka. Pred desetimi leti je bil to velik praznik, s katerim so proslavili tudi širitev Evropske unije na vzhodne države, tokrat pa se organizatorji ne bodo mogli izogniti vprašanju krize in zlasti težavam podjetja Electrolux, ki so prerasle deželne meje in postale pravi izziv za Renzijevo vlado, ki se mora lotiti omizja s švedsko multinacionalko, saj ge za prioriteto. Izid soočanja bo namreč odločilen ne samo za več kot 5000 zaposlenih v podjetjih Electrolux v Italiji (nad tretjina jih dela v deželi FJK), pač pa tudi za prihodnost celotnega sektorja gospodinjstev in aparatov v Italiji. Prav gotovo je to lahko tehten razlog za sodelovanje na ulicah ob strani Cgil, Cisl in Uil ter seveda delavcev nekdanjega podjetja Zanussi.

AKTIVNO STARANJE, IZZIV ZA VSE

Čez trideset let bo vsak tretji prebivalec dežele FJK starejši od 65 let. Tisti, ki bodo presegli 90 let starosti, pa ne bodo več nobena izjema. Kako naj se spremenita naš welfare in naš socialni, gospodarski in kulturni model

Po eni strani je država blaginje (welfare) pod pritiskom krize, po drugi strani pa je njena obnova in prilagoditev demografski evoluciji vse jasnejši izziv, ki mu je treba kljubovati, saj je vloga starejših na vseh področjih vse večja. Za vsem tem se skrivajo virtuozne dinamike, kakor je na primer razvoj medicine, raziskovanja in inovacije na vseh področjih ali izboljšanje življenjskega sloga, hkrati pa gre za sad političnih izbir, ki jih narekuje rast (včasih tudi drastična) pokojninske starosti. Kakršnikoli naj bodo vzroki oz. neznanke, ki jih velja pri tem upoštevati, se danes vse družbe, kakršna je naša, sprašujejo, kako definirati nove modele gospodarske in socialne organizacije, ki bi lahko urejali področje, na katerem naraščajo skrbstvene potrebe in potrebe socialnega zavarovanja, medtem ko je delovnih mest vse manj in je vstop mladih na trg dela vse poznejši. To so poglavitne teme, ki se jih loteva tokratna izdaja časnika Liberetà FJK: od razmišljanja deželnega generalnega tajnika Spi Ezia Medeota dalje. Pomembno je ovrednotiti doživete izkušnje aktivnega staranja, ki lahko že nakažejo konkretno pot ustanovam, ki nam vladajo, na vseh stopnjah, za boj sindikata, za življenje državljanov in državljanek.

Ezio Medeot

Na podlagi demografskih podatkov, bo leta 2050 vsak tretji prebivalec Furlanije Julijske krajine starejši od 65 let. Življenjske perspektive bodo pri tisti starosti dokaj rožnate, saj bo moške čakalo povprečno še 23 let življenja, ženske pa 26 let. To pomeni, da bo 88 let za moške oz. 91 let za ženske povsem naravna starost. Naša družba, politični vrhovi in inštitucije se morajo zavedati, da so demografske spremembe nepovraten proces, ki ga je treba sprejeti kot pozitiven izziv; slednji bo v ospredje postavil današnje stanje starejših ljudi in vnaprej prikazal, kaj jih čaka v prihodnosti, hkrati pa bo izboljšal kakovost njihovega življenja preko inovativnih rešitev tako na socio-zdravstvenem področju kot preko razvoja priložnosti družbenega, kulturnega in gospodarskega udejstvovanja. Demografska revolucija, ki jo danes doživljamo, zahteva od nas odgovore širokega spektra: na področju države blaginje, politik dela, kulture, ureditve mestnih prostorov in časa. Žal pa smo

priča slepi debati, ki je omejena na razmerje med daljšanjem življenjske dobe in življenjskih pričakovanj ter delovno dobo. Glavni problem ostaja zavest, da je potrebno premisliti našo družbo, tako da bi lahko vzporedno z daljšanjem življenjske dobe zagotovili tudi daljšanje aktivnega življenja, kar predpostavlja, da bi bili znanje, kultura in strokovnost starejših oseb obogatitev za vso družbo. Dejansko gre za ovrednotenje in potenciranje prispevka starejših v družbi: samo pomislimo na nenadomestljivo vlogo, ki jo opravljajo v družinskem krogu, kjer mašijo luknje države blaginje (welfare) in pomagajo otrokom in vnukom v finančnih težavah, pa tudi vneme, ki jo vlagajo v prostovoljno delo in v udejstvovanje v političnih oz. sindikalnih organizacijah, vključno s kompetencami, ki so si jih v življenju nabrali na delovnem in profesionalnem področju.

Inštitucije - od državne vlade do krajevnih ustanov - naj torej sprejmejo ta izziv. To smo s Fnp in Uilp že zahtevali od sedanje

večine v deželni vladi, ki se je v okviru volilne kampanje - na pobudo sindikatov upokojencev Cgil, Cisl in Uil - obvezala, da bo predstavila zakonski predlog o aktivnem staranju, ki bo okreplil avtonomijo starejših oseb, njihovo človeško, kulturno in profesionalno udejstvovanje, mrežo človeških odnosov, družbenega in družinskega konteksta ter solidarnosti med generacijami. Samo na tak način bodo demografske spremembe lahko pozitivna spodbuda, v interesu vse skupnosti. Zakonske hipoteze se namreč lotevajo različnih področij: od države blaginje do prostovoljstva, od stalnega izobraževanja do šole, od turizma do dela. Dovolj bi bilo sesti za isto mizo in premisliti nekaj konkretnih načrtov. Spi-Cgil, ki je okrog vprašanja aktivnega staranja razvil svoj deželni kongres, je tako kot ostala dva sindikata upokojencev Cisl in Uil pripravljen sodelovati z idejami in predlogi na soočanju z deželnim odborom, za katerega si srčno prizadevamo zlasti za današnje in bodoče starejše osebe ter seveda za vso našo skupnost.

Kakšni bomo čez štirideset let

Včasih lahko manjša podrobnost vse pove. V zvezi z demografsko spremembo v naši pokrajini, je namreč zgovoren podatek o stoletnikih. V deželi živi danes 557 stoletnikov, se pravi nekaj manj kot eden vsakih 2000 prebivalcev.

Glede na demografska predvidevanja zavoda Istat se bo njihovo število v desetih letih podvojilo, čez 40 let pa bo naraslo celo do 4500 enot. Daljšanje življenjske dobe bo v povprečju raslo s številom »velikih starejših«, se pravi tistih nad 85 let starosti, ki predstavljajo v naši deželi 4% prebivalstva, vendar bodo v dvajsetih letih tudi slednji kar podvojili svoje število in do leta 2053 svoje število celo potrojili: takrat bo namreč praznovanje 90. rojstnega dne nekaj čisto naravnega in stoletniki ne bodo nobena redkost.

Najprej smo našli dobre novice. Slabe zadevajo mlade. Brez radikalnih sprememb stopnje rodnosti ali številnejših migracijskih tokov od tega kar predvidevajo demografi, število mlajših pod 15. letom se ne bo dignilo. Pravzaprav bo v prihodnjih dvajsetih letih drastično upadlo in šele nato se bo nekoliko okrepilo.

V povprečju se bodo najmlajši ustavili na stopnji 12 do 13% prebivalstva. Seveda bi bilo stanje veliko hujše, ko ne bi bilo priseljencev, število katerih, kaže, bo le še raslo. Tujcev s stalnim bivališčem v naši deželi je danes okrog 100 tisoč, v roku desetih let bo njihovo število naraslo na 170 tisoč oz. se bo v dvajsetih letih podvojilo. Čez 40 let bo po predvidevanjih zavoda Istat populacija tujcev dosegla število 270 tisoč, se pravi 20% celotnega prebivalstva (danes 8%).

10 DEŽELNI KONGRES SPI

«Upokojenci niso drugorazredni državljani»

Spi FJK obnavlja svoje vrhove in ofenzivo za welfare in davke Medeot potrjen za tajnika: «Občine naj bodo bolj aktivne v boju proti utaji»

Ezio Medeot bo še naprej vodil Spi Cgil FJK, najbolj reprezentativno sindikalno organizacijo na deželni ravni s 63 tisoč člani. Tako so odločili 14.marca na deželnem kongresu v kraju Pasian di Prato, ki se ga je udeležilo kakih dvesto delegatov vključno z generalnim tajnikom Cgil Fjk Francom Belcijem in predstavnikom 3. državne komisije za zaščito zdravstva, socialne storitve Beniaminom Lamijem. Kongres v Pasian di Pratu je bil zaključek po 129 skupščinah v deželi, ki se jih je udeležilo 8 tisoč članov (kar pomeni 13% včlanjenih), dvajsetih kongresov okrajnih lig in štirih pokrajinskih kongresov.

GLUHA VLADA. «Kaže, da smo mi izraz kategorije, ki je za mnoge, vključno z mediji, skorajda privilegirana. Podobno obnašanje se žal odraža tudi v prvih ukrepih, ki jih je sprejela Renzijska vlada, saj je preslišala zahteve milijonov upokojencev, do katerih se obnaša kot do drugorazrednih državljanov; v naši državi je seganje po plačah in pokojninah postalo daleč nevzdržno, medtem ko davčna utaja vsako leto krade državni blagajni in ustanovam za socialno zavarovanje 130 milijard evrov», je ocenil tajnik.

SKRB ZA DRŽAVO BLAGINJE. Zaskrbljujoče je ne le pomanjkanje ukrepov v podporo pokojninam, ampak tudi ohranjanje države blagajne (welfare), ki jo je močno načelo krčenje. Če je deželni welfare še kolikor toliko stabilen, obstajajo vsekakor kri-

■ Omizje predsedstva. V okvirčki Ezio Medeot, spodaj pa Franco Rotelli

tičnosti. V okviru omizij, ki jih je Spi vodil skupaj z deželni vlado, je nastal seznam točno določenih zahtev: «Pohiteti moramo z novim pravilnikom glede prekvalifikacije domov za starejše občane in prekiniti rast oskrbnin. Poletni ukrepi naj ponovno vzpostavijo sklad za welfare, ki ga je zadnji deželni finančni zakon močno ohromil, tako da se stanje povrne vsaj na stopnjo iz leta 2013. Okrepiti in zaščititi moramo Fap in oskrbo na domu ter zagotoviti centralnost okrajev pri vodenju ukrepov na teritoriju, ki mora postati baricenter zdravstvenega sistema, kakor to predvidevajo smernice nove zdravstvene re-

forme, ki jo je treba čim prej udejanjiti», pojasnjuje Medeot.

STAREJŠI IN KRIZA. Spi se strinja, da mora biti delo osrednja tema politik ponovnega zagona, vendar zahteva drugačen pristop do upokojencev, «ki so v zadnjih desetih letih izgubili 30% kupne moči, kljub temu pa vseeno ohranjajo nezamenljivo vlogo ne le v družinskem krogu, ampak tudi v okviru prostovoljne dejavnosti in druženja», opozarja Medeot. Njihovo vlogo želi Spi ovrednotiti in podpreti s pomočjo deželnega zakona o aktivnem staranju, tako kot je v volilni kampanji obljubila predsednica Serracchianijeva.

BOJ PROTI UTAJI. Sporočilo, ki ga želimo posredovati tudi na kongresih Spi in Cgil za upokojence, je ta, da ne obstajajo medgeneracijski konflikti, pač pa le potreba po političnih ukrepih, ki bi lahko jamčili večjo socialno enakost in ponoven zagon potrošnje, seveda ob zaščiti najnižjih dohodkov. «Od boja proti utaji in tistega proti potratu in nekoristnim javnim stroškom, moramo črpati vire za financiranje velike operacije prerazporeditve dohodkov in bogastva, ki je ključnega pomena za ponoven razcvet države. Zaradi tega vztrajamo pri spodbujanju večjega prizadevanja krajevnih uprav na področju proti-utajnih sklepov, ki so žal na deželni ravni zabeležili nizek pristop».

Spi, Fnp in Uilp pripravljeni na bitko

«Jasno je, da se z upokojenci ravna kot z drugorazrednimi državljani, ki ne zaslužijo nobene pozornosti». Tako ocenjujejo sindikalne organizacije upokojencev Spi-Cgil, Fnp-Cisl in Uilp-Uil, k so zelo kritične do prvih ukrepov, ki jih je sprejela Renzijska vlada. «Stanja milijonov oseb, ki so v zadnjih letih veliko žrtvovali», menijo državni sindikati, «ne moremo mirno sprejemati. Prav gotovo ne bomo ostali križem rok oz. tiho, medtem ko se pred nami dogaja spet nova krivica na račun vseh onih, ki so delali vse življenje in plačevali prispevke ter davke do zadnjega centa. Nedopustno je namreč dejstvo, da za upokojence in starejše ni predvidenih davčnih olajšav in da se celo spet namerava krčiti pokojnine, da bi okrepili državno blagajno in oprostili plačevanja dajatev novo zaposlene».

PO OBMOČJIH

V Pordenonu Dario nasledil Vendruscola

Po izvolitvi deželnega tajnika, bo moralo vodstvo določiti nove člane deželnega tajništva, ki bodo sodelovali z Medeotom. Ob samem deželnem tajniku smo bili priča tudi drugim potrditvam v vodstvu Spi, Vittorio Franco v Gorici in Daniela Vivarelli v Vidmu sta bila prav tako potrjena. V Pordenonu je Giuseppe Dario nasledil Ezia Vendruscola, ki je opravil že dva mandata kot generalni tajnik. Pordenonski Spi je že določil ostala imena članov tajništva: to sta potrjena Nazario Mazzotti in nova upokojenka Sandra Turchet. Izbire v Trstu niso še opravili: Giovanna del Giudice je namreč dala odstavko in izvolitev novega generalnega tajnika so preložili na zasedanje novega pokrajinskega vodstva, ki ga bo izvolilo na podlagi predloga odbora modrecev.

IMENA DEŽELNE DELEGACIJE

Čaka nas državno zasedanje v Riminiju 15., 16. in 17. aprila

Glavno besedo bo sedaj imel 19. državni kongres Spi-Cgil (kongresni dokument je naslovljen Moč našega potovanja), ki bo potekal v Riminiju 15., 16. in 17. aprila. Delegacijo Furlanije Julijske krajine bodo sestavljali Ezio Medeot, Vittorio Franco, Anna Bolzan, Maria Belle, Adriana Merola, Elio Gurtner, Giuseppe Dario, Mauro Pivetta, Ivo Bet, Claudio Foresto, Daniele Roviani, Daniela Vivarelli, Caterina Degano, Patrizio De Marchi, Gabriella Brugnolo in Anna Maria Orlando. Povabljeni so bili tudi Giuseppe Torracco, Giuseppe Barbuio, Ezio Vendruscolo, Gino Dorigo, Aulo Maieron in Eugenia Sardo. Kongresni iter se bo zaključil z državnim kongresom Cgil, ki bo prav tako v Riminiju 6., 7. in 8. maja.

ZUNANJA OKROŽJA IN KONGRESNA DEJAVNOST

Skupščine na Hrvaškem: v Pulju prisotna tudi Cantonejeva

V okviru kongresne dejavnosti tržaškega Spi, so na Hrvaškem priredili 4 skupščine za člane zunanjega okrožja tržaškega okraja. Skupščine so potekale v Pulju za člane južnega dela istrskega polotoka, na Reki za tiste s Kvarnera, v Pazinu za člane s centralne Istre in za tiste iz Labina, Roča in Buzeta, ter v Poreču za včlanjene iz Novigrada, Umaga in Rovinja.

Na skupščinah so zabeležili veliko udeležbo, saj so bila vabila odposlana po pošti oz. člani so bili osebno obveščeni o njih, saj so odnosi, ki jih Spi iz Trsta ohranja s hrvaškim sindikatom Suh-Sssh prijateljski in sodelovalni, pri tem pa je svoje prispeval tudi patronat Inca Hrvaške za Istrsko in primorsko-notranjsko regijo.

Precejšnje zanimanje so pozele ne le kongresne faze, pač pa tudi pomembni komunikacijski stiki, ki jih je patronat Inca ohranjal glede problematik (bančna vprašanja, kampanja RED EST, CUD in podobno), ki zanimajo hrvaške upokojece, ki prejemajo italijansko pokojnino.

Pred kongresno fazo puljske skupščine, je generalna tajnica Spi Cgil Carla Cantone bila protagonistka srečanja z državno predsednico hrvaškega Suh Jasno Petrović: v okviru pobude je Cantonejeva zagotovila željo italijanskega sindikata upokojencev, da bi se rešilo vprašanje dela in demokracije, za bolj pravično in solidarno Evropo. Spomnila se je skupne zgodovine generacije, ki se je borila z ramo ob rami za mir, svobodo in demokracijo, hkrati pa opozorila, da si bo Spi še prizadeval za gradnjo v Evropi take sile, ki bi podpirala upokojece vključno z včlanjenimi prebivalci Hrvaške, ki so ključni del Spi Cgil, njegove zgodovine in prihodnosti. «Pri srcu nam je prihodnost vseh, saj smo se upokojili od dela, ampak ne od boja», je zaključila Cantonejeva.

Luciano del Rosso

NADALJUJE SE SODELOVANJE MED SPI IN RAZISKOVALNIM INŠTITUTOM SARANZ

Potovanje spomina nima konca

Ariella Verrocchio *

Pred desetimi leti je raziskovalni inštitut Livio Saranz začel s tako imenovanim Projektom spomin, se pravi z ustanovitvijo »zvočnega arhiva«, ki bi zbiral, ohranjal in valoriziral zvočne in video intervjuje z delavci in delavkami. Projekt se je rodil leta 2006 v sodelovanju s tržaškim Cgil in z željo po skupnem praznovanju stoletnice konfederacije, ki bi zaživela skozi predstavo «Cento e Cinquanta anni. Memoria identità e valori», ki je zaživela v tržaškem Verdijevem gledališču 8. septembra.

Doslej je inštitut s podporo skupine raziskovalcev in raziskovalk

projekt razvil in s časom našel še nove spodbude in obogatitve. Če se je to lahko zgodilo, gre zasluga pomembni podpori Spi Furlanije Julijske krajine, ki je od vsega začetka verjel vanj in na med drugim dovolil, da smo

ga razširili na vso deželo in hkrati priredili izobraževalne tečaje za mlade študente. Med uresničeni projekti, ki se še danes nadgrajujejo, velja spomniti na «C'era una volta la fabbrica» iz leta 2006, ki ponuja spomine delavk

in delavcev, ki so bili zaposleni v velikih deželnih tovarnah, ki so danes zaprte, uničene in izbrisane, «Andare altrove» iz leta 2007, ki se je loteval teme geografske mobilnosti delavcev nekoč in danes, začeni pri čezmejnih izkušnjah vzdolž italijansko-slovenske meje takoj po drugi svetovni vojni vse do ukinitve meje leta 2007, in še projekt «Memoteca» iz leta 2009, ki je uresničil spletni zvočni arhiv. Med projekti, katerim se ravnokar posvečajo so «Laboratori coatti in Germania (1943-1945)», ki zbira pričevanja moških in žensk iz naše dežele, ki so morali med nacistično okupacijo na prisilna dela v Nemčijo, da bi pomagali Reichu, projekt «Voci in crisi»,

čigar cilj je dokumentirati krizo skozi oči tistega, ki jo doživlja na lastni koži, ki opravlja prekerna in fleksibilna dela in tistega, ki dela nima. Projekt želi osvetliti in analizirati sodobne težave z zaposlitvijo, ne da bi pri tem zamenjal preteklosti skozi pričevanja tistih, ki so prekernost, mobilnost in negotovost že doživeli.

Danes, ko so delovne spremembe vse večje, si inštitut prizadeva, da bi skupaj s Cgil našel nove razloge za sodelovanje, da bi lahko spet povrnili glas delavcem. Nedvomno je to izkušnja, ki čeprav z različnimi zornimi koti in cilji, združuje sindikat in raziskovanje.

(*) Znanstvena direktorica inštituta Livio Saranz

Preteklost in sedanost v svetu dela

Inštitut Saranz deluje v Trstu od leta 1980. Poimenovan je po sindikalistu Cgil Liviu Saranzu in se posveča znanstvenemu raziskovanju, valorizaciji in širjenju materiala o zgodovini dela v Furlaniji Julijski krajini. Leta 1999 je deželno arhivistično nadzornišvo ocenilo, da je arhiv inštituta zgodovinsko zelo zanimiv. Znanstvena direktorica inštituta je Ariella Verrocchio, predsednik pa zgodovinar Tristano Matta.